

županijska postava; al svobodna srenja ni dolgo životarila, ker 31. gruden leta 1851 je pogrudil mlado svobodo in ko je bila prepovedana očitna obravnava srenjskih zadev, je odkljenkalo tudi živemu gibanju županij, in ker se je v županiji vse skrivé ravnalo, se je vgnjezdilo iz omazane dobičkarije prilizovanje višjim, proti srenjčanom pa je gospodovalo samosilje (despotizem). Tretja nesreča, ki je županije zadela, je bilo ustanovljenje žandarjev. Kakor je dobrotljiva ta naprava v svojem pravem pomenu, tako se je pri nas kmali zvergla v napako. Iz žandarmerije je le druga, nepripravna in oborožena birokracija se izcimila. Žandarji so županijo popolnoma v posest vzeli, in da so se ti mogli skazovati z obilnimi zatožbami prestopkov in pregreškov, je vsaka mala stvar naključila zatožb brez konca in kraja. Naj povem iz svoje domovine le en izgled. Neki kmet je zjutraj zgodaj vpregal pred svojo hišo konje. Žandar gré memo, pa zapazi, da nad hišo ni tablice s hišno številko. Berž terja od kmeta, naj odgovor dá, zakaj ni tablice nad hišo, pa zapiše v svoj dnevnik prestopok zoper konskripcijno zapoved. Kmet se izgovarja, da je veter ponoči tablico s hiše odtergal in otroci so jo zjutraj v hišo prinesli, pa — pravi — da hoče berž po njo skočiti in jo spet na hišo natakiniti. To storivši pa pustí konje same na cesti; žandar zapiše berž v dnevnik drugi prestopok: popuščeni konj. Žandar se podá v hišo, šekelj skoči iz hiše in zalaja nad njim — tretji prestopok: v nemar puščen pes. Gospodinja, ki je ravno hotla peč zakuriti, se prestraši nad tem hrupom, letí s gorečo tersko nad psa in ga hoče v hišo zapoditi — četrty prestopok: nevarno ravnanje z ognjem. Kmet ves prestrašen, da ga za toliko pregreh čaka kazen, se popraska za ušesi in natihamo pogodernja: „za Božjo voljo, saj že človek res ne vé, kaj bi v lastni hiši počel zavolj žandarjev“; al žandar sliši te besede in berž zapiše v svoj dnevnik peti prestopok: nespodobno obrekovanje in upor zoper žandarmerijo. Tako deleč je — pravi govornik — prišlo pri nas po takem ravnanji, da v mnogi soseski ni skor poštenega človeka, ki bi ne bil po žandarjih zatožen ali zavolj njih kaznovan. To pa je naredilo, da ljudje nimajo nič več prave sramote, ako so kaznovani, in to je slabo, ker pači nramnost ljudstva ali ga demoralizira. Al po ti poti se je tudi naprava žandarjev, sama po sebi dobra naprava, sprevergla, ker je postala golj birokracija. Govornik dalje zagovarja Helcelnov predlog, naj se županijam tudi izroči čuvajstvo poljskih pridelkov in poljskega premoženja, pa tudi Herbstov nasvèt zastran srednjih šol mu je po volji. Sicer je tudi on za očitno obravnavo vseh srenjskih zadev, ker očitnost je najbolje poročstvo, da župan in odborniki napak ne obračajo svoje oblasti. Tudi izterjevanje davkov naj bi se dalo županijam v roke, ker je bolje, da imajo z davki županije opraviti kakor pa cesarski davkarji. —

— Presvitla cesarica se prav dobro počuti in čedalje bolj ji dopada življenje v Karfu, kjer bo čez zimo ostala.

— Govorice poslednjega tedna o premembni ministertva so se opirale nek na to, da sta si ministri Schmerling in ogerski dvorni kancelar Forgach o ogerskih in erdeljskih zadevah navskriž. Vladni časnik „Don. Zeit.“ terdi, da to ni res; v ogerskih zadevah sicer dobro podučeni „Wand.“ pa pravi, da je Forgach se za nekoliko dni podal iz Dunaja, ker ni hotel podpisati kr. razpisa, ki sklicuje erdeljski deželni zbor, ki je Ogrom tern v péti.

— Vremenski preroki prerokujejo zgodnjo zimo iz tega, da sernje in zajci imajo že zimsko dlako. (Neki naših lovcov nam je pravil, da so se kljunači (sljuke) pri nas nenavadno zgodaj prikazali, kar nek tudi spričuje zgodnjo jesen in potem zgodnjo zimo. Vred.)

— Gospod D. Lichard, vrednik v Beču izhajajočih „Slov. Nov.“, ki je imel izdelati statut za slovaško gospo-

darsko društvo, naznanja v svojem listu, da je po svoji najbolji moči dogotovil to delo. Celi operat, ki šteje 12 poglavij in 60 paragrafov, je bil izročen narodnemu odboru slovaškemu, da se po namestništvu ogerskem prejme poterjenje štatutov.

**Iz Istre.** C. k. deželni poglavar teržaški bar. Burger in rodoljubni škof poreški dr. Dobrila sta izvoljena za poslanca v dunajski državni zbor. 7 v deželni zbor poreški izvoljenih se je odpovedalo poslanstvu.

**Cesko.** Mnogo občin českých in moravských je poslednji čas izvolilo dr. Palacki-ga, dr. Rieger-ja, dr. Pražak-a, dr. Smolka, dr. Toman-a in škofa Štrossmajer-ja za svoje častne občane.

**Hervasko.** Iz Zagreba. Pretekli teden je nadaljeval deželni zbor šolske zadeve in med drugim sklenil, da vse šolske knjige se imajo doma tiskati, — zraven katoliškega katekizma v vseh šolah razlagati národen katekizem (narodna knjiga), da se mladež šolska navdá s pravim duhom narodnim itd.; — zastran morske soli terja zbor stare pravice prostega prodajanja; — ker se primerja, da uradnije nekterih dežel nočejo sprejemati v hervaskem jeziku pisanih dopisov, se bo zbor zavolj tega razžaljivega ravnanja pritožil pri cesarju; — v seji 24. sept. je bila adresa do Nj. Veličanstva brana in s živimi živio-klici poterjena; drugi podpredsednik baron Kušlan in poslanec in podžupan Kraljević jo bota nesla na Dunaj. Zbor ostane, čeravno so nekteri poslanci zahtevali, naj se začasno odloži.

**Iz Reke** 26. sept. Včeraj je kraljevi komisar razpustil mestni odbor in novega izvolil. Drugi dan je komisar spet odšel v Zagreb.

**Ogersko.** Iz Pešta. C. kr. deželna davkovska gospóska od 20. t. m. oklicuje, da se imajo na Ogorskem zdaj povsod in brez izjeme davki izterjevati, ker je žetev končana in pridelki že večidel poprodani, tedaj so tudi kmetje v stanu svoj davek plačati; ob enem velewa ukaz, naj se ostro ravna s županijami, ki se upirajo temu izterjevanju in podpihujejo kmete, da naj ne plačajo davka. — Ker je peštanska županija vklub prepovedi deželnega poglavarstva hotla 30. sejo napraviti, so vojaki obsedli hišo; vsi uradniki so se odpovedali službi.

— Goveja kuga se je spet v nekterih krajih prikazala.

**Erdelja.** Kraljevi razpis od 19. t. m. sklicuje deželni zbor za Erdeljsko v erdeljski Belgrad (Karlsburg) 4. dan novembra t. l.

**Francozko.** Sedaj je gotovo, da kralj pruski pride 6. oktobra v Compiègne cesarja Napoleona obiskat.

**Turško.** O novem sultanu Abdul-Azizu se je marsikaj govorilo, kako krepko bo nastopil pot napredka in prena-redb, — da bo razpustil harem in konec storil babjemu gospodarstvu itd.; al vse to ni res; te dni je poslal barantačev v Čerkesijo, kjer je najlepši ženski rod, da mu nakupijo za njegov babják — 150 mladih in zalih deklét! — Za gotovo se pripoveduje, da velik del gerške duhovščine si resno prizadeva s prideržkom gerškega obreda zediniti se z rimsko-katoliško vero; pravijo, da 4 škofje, zanašaje se na 50.000 duš, so poslali za to že pismo sv. Očetu v Rim.

## Doneske za akademijo jugoslaveńsko

so vsled podpisa v Bledu odrajtali: g. A. Dolenc iz Razd. 20 gold., g. Iv. Macun 15 gold., g. Jos. Noll 3 gold., g. P. Maher 2 gold., gospa Ravnikar-eva 3 gold., gospa Florianova 10 gold. — Darovali so še g. Miroslav 20 gold.

**Listnica vredništva.** Gosp. J. P. v C: Prosimo, da nam za prihodnji list sami v slov. jeziku spišete oni dementi, kakor ga mislite, ker težko je drugemu pravo zadeti. — Gosp. K. P. v T: Andaluških j. ni še tukaj dobiti. — Gosp. J. J. v Selc: Vaše „Novice“ se Vam odtod po redu po pošti pošiljajo; sami smo vidili Vaš kovert; poprašajte pošto.